

Dokuczanie i wrogość – często przyjmuje postać agresji słownej. Wrogość w stosunku do niepełnosprawnych często występuje wśród dzieci, które niehamowane przez rodziców i wychowawców znęcają się nad niepełnosprawnymi rówieśnikami. Dużo zależy od podejścia nauczyciela, jego wiedzy na temat różnych rodzajów niepełnosprawności oraz powstanie szkół integracyjnych.

Wykorzystywanie – rozumiano przez to wykorzystywanie często trudnej sytuacji osób niepełnosprawnych, przede wszystkim w środowisku pracy. Zwykle nie mają dużego wyboru, jeżeli chodzi o pracę, stają się łatwym obiektem wszelkiego rodzaju oszustw i matactw, jakie napotykają ze strony pracodawców. Osoby niepełnosprawne są wykorzystywane również przez własną rodzinę np. w celu otrzymania wsparcia socjalnego lub przez osoby, dla których stają się wizytówką dobrych intencji (np. dla kandydatów w wyborach).

Litowanie się – litość ze strony otoczenia często wynika z fałszywych przekonań na temat osób niepełnosprawnych. Otoczenie często operuje pewnymi stereotypami, które, mimo że nie przystają do realiów, nadal pokutują w świadomości ogółu. Taką postawę często okazują osoby starsze nieznające osobistej sytuacji osoby niepełnosprawnej.

Infantylizowanie – w ogólnym pojęciu, podzielanym przez znaczną część społeczeństwa, osoba niepełnosprawna jest kimś, kto wymaga opieki. W dużej mierze zgadza się to z rzeczywistością, gdyż w wielu aspektach życia niezbędna jest pomoc otoczenia. Zgeneralizowane przeświadczenie o niskiej samodzielności powoduje jednak, że często takie osoby postrzegane są jak dzieci, które wymagają troski, podobnej do tej, jaka wykazuje się w stosunku do dzieci. Przeciwno takiemu traktowaniu występują osoby niepełnosprawne, które czują się równie dojrzałe, jak osoby pełnosprawne. Wyraźnie oddzielają one niepotrzebne im zachowania opiekuńcze od doraźnej pomocy, której potrzebują w niektórych sytuacjach.

Ignorowanie i obojętność – najczęściej wynika ona z niewiedzy otoczenia co do tego, jak należałoby się zachować w danej sytuacji (brak gotowych schematów społecznej interakcji), obawy przed blamażem. Zachowanie obojętności jest łatwiejsze w sytuacji rozproszonej odpowiedzialności (np. w miejscach publicznych, gdzie jest wiele osób).

Wykluczenie – kiedyś łatwiej było wykluczyć osoby niepełnosprawne z życia społecznego, gdyż sprzyjała temu bierność samych zainteresowanych. Z drugiej strony nie były one tak widoczne na ulicach, co dodatkowo potęgowało niewiedzę otoczenia na temat niepełnosprawności i utwierdzało w przekonaniu, że jest to zbiorowość osób odseparowana od reszty społeczeństwa.

Ciekawość – ciekawość otoczenia, która wzbudza niepełnosprawność, traktowana jest przez osoby niepełnosprawne jako powszechna reakcja, z którą się oswiają i którą starają się rozumieć, wychodząc z założenia, że za każda inność przyciąga uwagę ludzi.

Źródło: opracowano na podstawie „Osoby z ograniczoną sprawnością na rynku pracy – portret Środowiska” pod red. Wojciecha Łukowskiego, Warszawa 2007 r.